

רגע של תיקון עולם חלק שני מתוך שלושה: נשמת החוקה התוועדות – יי שבט תשמ"ג

כאן התחיל הוויכוח: כשהתחילו ללמוד את החוקים "מלמטה למעלה", כשהתחילו ללמוד את החוקים ללא הנשמה שבהם, ולא שמו לבם אלא לפירוש האותיות ה"מתות", מבלי להתבונן ברוח הדברים, מה היה הרעיון שמאחורי החוק, ומדוע קבעו את החוק באופן זה - אזי, כאמור לעיל, כשהביאו בחשבון את השלב האחרון של החוק, וכשהביאו בחשבון שלב זה כדבר "מת", מבלי להתבונן ברוח ובנשמה שבדבר, הסיבה שבכללה כתבו כך - נטפלו לענין זה, וטענו, שמכיון שיש לקבל כפשוטן את המלים, המלים ה"מתות", שבהן נאמר שיש להפריד את הדת מהממשלה, וממילא גם מהחינוך של הממשלה - אין זה נוגע לדעת מהו פשט ותוכן הדברים.

ומקשרים לכך את הטענה, שזוהי כוונת החוק, וזו היתה הכוונה המקורית - בשעה שהכל יודעים כדבר ברור, שהסיבה לחוק זה היא משום שאלו שבאו למדינה זו נאלצו לברוח, משום שלא הניחו להם לעבוד את הקב"ה כפי שנראה להם; ולכן, כדי שיוכלו לעבוד את הקב"ה כפי שנראה להם, ללא כל מניעות ועיכובים - הבטיחו זאת על-ידי הקביעה, שאסור לממשלה להתערב באופן עבודתם את הקב"ה.

אבל לא היתה להם כוונה, חס-ושלום, להילחם נגד הדת ונגד הקב"ה! וכך הפכו מלים אלו למלים "מתות", ללא הרוח וללא הנשמה שבהן, מבלי לחשוב מה היתה הכוונה המקורית.

וכשם שמייסדי המדינה ברחו ממקומם משום שלא הניחו להם לעבוד את הקב"ה כפי שנראה להם - כך רוצים, רחמנא ליצלן, להנהיג במדינה דמוקרטית - שבה יכול כאו"א לנהוג כרצונו, ובפרט לעבוד את הקב"ה, שזהו ענין השייך לנשמה, וענין עיקרי - רוצים לקבוע בחוק, שאסור להניח להזכיר את שמו של הקב"ה בבית-הספר, משום ששם הממשלה היא בעלת הדעה, על כל התוצאות הנובעות מכך! כלומר, במלים אחרות: כאשר ישנם הורים, שרצונם שילדם יוכל להזכיר את הקב"ה - לא רק כשאדם אחר יתיר לו זאת, אלא שלא תהיה כל אפשרות שהמורה והמנהל שלו יאמרו לו: כאן אסור לך להזכיר את הקב"ה; דבר שממנו הם ברחו בשעתו, ושבגללו, כדי להבטיח זאת, קבעו ענין זה בחוקת המדינה - אין מניחים להם זאת! מביאים איסור זה לידי פועל, ומנהלים מלחמה על כך, ורוצים להלביש זאת בטענה שהדבר קשור עם חירות; זוהי העבדות הגדולה ביותר, והרדיפות הגדולות ביותר האפשריות על הדת - על-ידי כך שמנהיגים הנהגה זו, כפי שהנהיגו עד עתה, רחמנא-ליצלן! מלבישים הנהגה זו ב"מעיל", שזוהי מהותה של דמוקרטיה וזוהי מהותה של חוקה - היפך כוונתה ונשמתה של החוקה, והיפך כוונתם של אלו שכתבו ענין זה בחוקה.

וכאמור, כשהולכים "מלמטה למעלה", ומסתפקים בכך, ועומדים תקועים למטה - נוטלים את האותיות והמלים הכתובות בספר החוקים, ומשליכים מהן את הנשמה והכוונה שבהן, ומפרשים אותן להפך מהנשמה שבהן.

ובכלל, כל הענין "אינו רלוונטי", כפי שאומרים כאן: החוקה נוצרה, כפי שנכתב בה - כשהיה עלי לקבל את האזרחות, נצטוויתי ללמוד בעל-פה גם ענין זה - שהחוקה נוצרה "על-ידי העם לטובת העם", by the people, for the people.

ענין זה היה לפני מאתיים שנה; כאשר חושבים על הנוער בשנה זו ובמקומות הנוכחיים - יש לחשוב, לכל-לראש, ולהתבונן "אליבא דנפשיה", מה טוב עבור העם! ראינו בפועל, שהילדים שגדלו מבלי לדעת על הקב"ה, מבלי להתפלל אפילו מזמן לזמן - הרי, כשמעיפים מבט על האחוזים מביניהם שאינם מתנהגים בדרך הישר,

פרשת בא

ומשווים זאת עם הילדים שהתחנכו בבתי-ספר שבהם אכן למדו על הקב"ה, ובבתים שבהם הורו להם על הקב"ה - הרי אע"פ שגם שם קורה לפעמים שמתנהגים שלא כראוי - שהרי היצר הרע הוא "אומן באומנותו", וביכלתו להצליח - הרי אחוזי העבריינות, הכשלון בהנהגה אנושית, של אלו שלמדו בבתי-הספר הפרטיים, הוא שלא בערך לגבי אלו שלמדו בבתי-ספר שבהם אסור להזכיר את הקב"ה, ועאכו"כ להתפלל אליו.

וכאמור - החילוק הוא שלא בערך! ומכיון שרואים זאת בעיני בשר, בסטטיסטיקה פשוטה - הרי אין זה נוגע בכלל מה שאירע לפני מאתיים שנה.

ולכן, אפילו אילו נאמר בחוקה להיפך - גם אז היה צורך לשנות זאת, שהרי החוקה עצמה נוצרה באופן שניתן לעשות בה תיקונים לפי צרכי המקום והזמן.

ועאכו"כ, כאמור לעיל, שהחוקה - כפי שהיא "חיה" - לא זו בלבד שאינה, רחמנא-ליצלן, נגד הקב"ה, ולא זו בלבד שאינה מגרשת, רחמנא-ליצלן, את הקב"ה מבנין כלשהו, איזה שיהיה - ואלא שכל כולה נכתבה כדי להבטיח ושאדם יוכל להזכיר את הקב"ה בכל מקום שירצה ובכל אופן שירצה.

